5de. JAARGANG. CURACAO DEN 23n JUNI 1888. N° 234

AMIGOE DI CURAÇAO

WEEKBLAD VOOR DE CURAÇAOSCHE EILANDEN.

Dit Blad verschijnt elken Zaterdag.
Abonnementsprijs voor Curaçao, Bonaire, en Aruba per drie maanden fl. 2,— met vooruitbetaling.
Voor het Buitenland per jaar fl. 10.—
Afzonderlijke nummers fl. 0,25.
Prijs der Advertentiën van 1 tot 7 regels fl. 0,50, voor elken regel meer fl. 0,07½.

BUREAU VAN DIT BLAD
PLEIN VAN PIETERMAAI, N° 129.
UITSLUITENDE AGENTEN VOOR EUROPA:
P. JOLY & J. MARTIN,
66, RUE LAFAYETTE, PARIJS.
C. LEUCHS & Co.
17, BARRETT'S GROVE, LONDEN.

E Coerant aki ta sali toer Dia Sabra.
Su prijs di Abonnement ta fl. 2.— pa tres luna, pagar padilanti.
Pa lugarnan foi Curaçao, Bonaire i Aruba fl 10,— pa anja.
Un number só fl. 0,25.
Un annucio di 1 té 7 regel, fl 0,50, cada regel mas fl. 0,07½.

Nog eens de geldquaestie.

—o—

Opnieuw willen wij hier protest aanteekenen tegen de schreeuwende willekeur die hier op Curaçao in dezen tijd den armen en minvermogenden man onderdrukt en hem ten gronde richt. Wanneer deze handelwijze op pecunieel gebied de maatstaf moest aangeven voor de beoordeeling en waardeering van onze kolonie, in waarheid Curaçao zou een schandvlek zijn voor Nederland. Het beginsel zoo vaak veroordeeld, dat somtijds in de politiek wordt toegepast maar tegen alle rechtsprincipen en tegen alle rechtsgevoel zelfs aandruischt, dat valsch beginsel „ macht maakt recht" vinden wij hier niet in de politiek maar in het dagelijksch leven toegepast.

Den werkman, den hulpbehoevende die door harden en afmattenden arbeid in zijn onderhoud moet voorzien, en die misschien door zijn vlijt en spaarzaamheid eenige centen heeft bijeengegaard.— hem in het bijzonder wordt de voet op den nek gezet en daardoor zijn zuur verdiende penning waardeloos gemaakt.

Zal zoo iets, vragen wij, blijven voortduren?

Zal ~~'t van een of twee personen~~ of althans van enkelen slechts, afhangen om de waarde te bepalen van het geld dat hier in omloop is, en waarmede wij toch zoo schaarsch bedeeld zijn?

Eerst waren 't de halve „ sols" die eene verlaging ondergingen waardoor menigeen op eene allergevoeligste wijze getroffen werd; nu heeft men het oog gericht op de zoogenaamde „giotien en diez placa blancoe" waarvoor op het oogenblik de helft niet gerekend wordt van wat zij vroeger deden.

Straks misschien, wanneer dat soort geld willens of onwillens is uitgegeven, wanneer de arme, door nood gedrongen, zich heeft tevreden moeten stellen met wat men hem beliefde daarvoor uit te keeren, komt er weer op eens eene rijzing, natuurlijk ten bate van wie de „giotien blancoe" bewaard en opeengestapeld heeft.

Wij meenen dat 't hoog tijd is dat er op de eene of andere wijze paal en perk gesteld wordt aan het despotisme dat reeds lang hier op Curaçao in zake de geldquaestie geheerscht heeft, en op dit oogenblik weer op een vrij ruwe wijze te werk gaat.

Bijna iedereen, wij kunnen 't gerust zeggen, is over het gebeurde hoogst ontevreden. Zoo iets randt op eene wederrechtelijke wijze ieders rechten aan, maar toch meer in 't bijzonder is 't de arme die zich door zulke daad gekrenkt gevoelt.

—o—

In de Tweede Kamer.

—o—

De voormalige Luthersche predikant, thans afgevaardigde van het veendistrict, in den loop zijner turf-interpellatie door den heer Oppedijk aan zijn vroeger beroep herinnerd, zeide tevreden te zijn, nu hij weer eens iets geëischt had wat onmogelijk was te vervullen.

Hierdoor is niet alleen zijn interpellatie in 't water gevallen, doch erkende hij tevens dat hij den arbeiders een rad voor de oogen draait en alleen die hervormingen hun voorspiegelt welke toch afstuiten op de practijk.

Mochten de arbeiders, die niet goedgezind zijn, inzien dat deze man en zijns gelijken hun ontneemt dat zelfvertrouwen, die *zelf help*, die energie welke uit eigen kracht, langs eerlijken en loyalen weg zich ontwringt aan nadeelige omstandigheden.

Volgens Domela Nieuwenhuis is het tegenwoordige eigendomsrecht de aanleiding van armoede en ellende.

Het tegenwoordige eigendomsrecht? Het is zoo oud als de wereld, en alleen, bij de slavenhoudende volken voor een deel der ingezetenen opgeheven. Wat bedoelt hij? Wat wil hij? Hij weet het zelf niet. Zulke dwaasheden bederven ieder discours. De Voorzitter hielp hem, door hem tot de orde te roepen, weer op streek.

En al ware de toestand der turfmakers en baggeraars zoo ellendig als hij dien schetste — zijne tafereelen echter zijn valsch en jagen op effect — wat zou de minister van Justitie daar aan doen? De veenstreken laten ontruimen en daarna afbakenen, met een bordje: Verboden toegang? Wie in de veenlanden 't niet naar zijn zin heeft, kan immers die oorden verlaten en zich begeven naar elders. De tijd der lijfeigenen is over.

Den invoer van steenkolen kan de regeering belemmeren door hooge ingaande rechten, waardoor de turf duurder en het loon hooger wordt. Doch zulke maatregelen verlangt de afgevaardigde van Schoterland niet. Hij eischt liever het onmogelijke.

Ook had hij opgemerkt dat in zijn district en daaromheen de lieden zeer weinig onderwijs ontvangen hadden. Verbeeld u nu het omgekeerde; stel u turfmakers en baggeraars voor, die natuurlijke historie, de geschiedenis van hun vaderland en van heel de wereld, de grondregelen der toonkunst, vormleer en algemeene aardrijkskunde kennen, zouden zij er een dubbeltje meer om verdienen?

Ook had hij aanmerkingen op de ontwikkeling van gewapende macht ter voorkoming van ongeregeldheden. Er waren militairen verschenen op plaatsen, waar de civiele autoriteiten niet om zoodanige hulp gevraagd hadden. Gesteld, dat dit juist zij; hoe had hij het dan verlangd? Hadden de militairen en de veldwachters overal te laat moeten komen? In Amsterdam is men destijds ook laat, zeer laat opgetreden, iedereen herinnert zich met welk gevolg. *Gouverner c'est prévoir*, dit geldt ook hier. Veel verdienstelijker is het voorkomen dan het beteugelen van oproer.

Nu Bismarck in onze dagen met zijne legerorganisatiën oorlog verhoedt en den vrede voorschrijft aan de andere groote mogendheden, maakt hij zich verdienstelijk jegens Europa.

De eigenlijke grief scheen: de verplichte winkelnering, doch daaromtrent sprak interpellant slechts een paar woorden, terwijl de afgevaardigde van Assen, die hem toeduwde dat hij slechts de rumoerige werkstakers bewierookte en het niet aanging, verzet tegen de gestelde machten aan te moedigen in 's Lands vergaderzaal, deze zaak nader toelichtte. Om het drankmisbruik tegen te gaan en hen te bewegen weer voor de huishouding in te koopen, ook om hen in staat te stellen des winters op crediet te halen, zijn die coöperatieve winkels ten bate van de werklieden ontstaan. De verplichte winkelnering blijft intusschen een afkeurenswaardige zaak, en Domela Nieuwenhuis zou een nuttig werk verricht hebben, als hij de gegevens had verzameld voor eene hervorming die het mogelijk maakt zulke winkels te ontberen. Hij zou dan den minister bouwstoffen hebben geleverd voor eene wetgeving dienaangaande en de enquête hebben bekort. Voor zulke practische bemoeiingen is echter deze drijver de man niet. Hij hakt alle knoopen door met een sabel, doch, gelukkig, is zijn sabel een houten mes. De werklieden op de Amsterdamsche marinewerven mogen ook wel omzien naar een anderen pleitbezorger.

De interpellatie— Heldt was eigenlijk geen interpellatie. Hij had die willen houden over veertien dagen, als hij er iets meer van wist, en de minister had hem willen antwoorden, maar deze had ook geen tijd of gelegenheid gehad om er iets naders van te zeggen. Wie zich de eerste interpellatie over deze zelfde zaak herinnert, weet dat er toen meer licht werd ontstoken dan nu. De interpellatiën over de marinewerven zijn een afdalende reeks.

Als wij den interpellant goed begrepen hebben, dan wilde hij, dat er geen nieuw werkvolk worde aangenomen op de werven, dat de oudere werklieden in dienst bleven zoolang zij nog kunnen arbeiden en de Staat eens het voorbeeld geve van te zorgen voor den ouden dag van den werkman in zijnen dienst. Zoo wilde hij het, en zóó ook had hij het willen zeggen, maar hij deed het niet. Weshalve hij door iedereen in 't ongelijk gesteld werd, terwijl de minister zich met een paar beleefde woorden van hem afmaakte.

Domela Nieuwenhuis gaf een raadseltje op, zoo ingekleed, dat, al vond de minister de rechte oplossing ook, hij toch altoos kon zeggen: 't is mis, gelijk hij dan ook deed, en Heldt gaf een raadseltje op, dat hij zelf niet kon raden, maar hij wilde eens probeeren of de zooveel wijzere minister het ook wist. Wij voor ons willen er niet eens naar raden. Het nut der verkiezing van afgevaardigden als deze twee is voor ons zelfs een raadsel.

—

De interpellatie van den heer Heldt heeft alweer geleerd hoe weinig tact en beleid deze man heeft om zelfs in goede zaken het belang van het werkvolk te behartigen. Zijn interpellatie is met een sisser afgeloopen, en dat is zoozeer zijn eigen schuld, dat hem dat niet alleen door den minister maar zelfs door de liberale leden Borgesius, Land en Viruly Verbrugge en ten slotte door zichzelven verweten is. Het behoort nl. tot de parlementaire gewoonten, dat een Kamerlid, dat een minister interpelleeren wil, hem te voren kennis geeft, welke vragen hij tot hem zal richten, opdat de minister zich tot een goed antwoord kunne voorbereiden. Dit nu had de heer Heldt verzuimd; eerst denzelfden ochtend had hij den minister Dyserink medegedeeld, wat hij hem vragen zou, en deze had dus geen gelegenheid gehad een onderzoek omtrent de quaestie, waarover hij geïnterpelleerd zou worden, in te stellen.

De heer Heldt verzocht te vernemen, waarom een zeker aantal *vaste* werklieden aan de Rijks-marinewerf te Amsterdam tot *losse* waren aangesteld. Hij verhaalde, dat op 30 Maart ll. 30 werklieden te Amsterdam, en als hij goed ingelicht was, ook evenveel werklieden te Willemsoord en Hellevoetsluis van vaste in losse werklieden veranderd waren.

Het verschil tusschen vaste en losse werklieden verklaarde hij volgenderwijs:

De vaste werklieden hebben recht op onderstand bij ziekte, op loon voor de erkende feestdagen en op onderstand toegekend bij de wet van 30 December 1887; de losse werklieden genieten deze voordeelen niet: ze zijn sjouwerlieden of baliekluivers, die men bij den dag aannemen en wegzenden kan. De bedoelde werklieden zijn door deze achteruitzetting niet slechts benadeeld; maar ook onbillijk bejegend na soms 40-jarigen dienst en terwijl sommigen in 't bezit van de gouden, zilveren of bronzen medailje zijn. De werklieden gevoelen, dat zij aan de deur staan, en dat er slechts een kleine duw noodig is, om hen er uit te zetten en hen met hunne gezinnen broodeloos te maken.

De spr. keurde het vervolgens af, dat geen werklieden boven de 40 jaar worden aangenomen, en nog meer, dat werklieden van meer dan 50 om bovengenoemde reden worden ontslagen, daar zij dan onmogelijk bij particulieren werk kunnen krijgen. Hij wenschte voor die menschen althans tijdelijke ondersteuniug en vroeg den minister of hij bereid was de gepleegde onbillijkheid te herstellen en den werklieden boven de 40 en beneden de 60 jaar, die ontslagen worden, tijdelijk onderstand te geven.

De minister verklaarde, dat, daar de heer Heldt hem zijne vragen niet had medegedeeld, hij niet naar de opgenoemde feiten had kunnen onderzoeken; dat hij een vriend is van den werkman op de werf en van Janmaat aan boord; dat de heer Heldt een betoog had geleverd, dat misschien paste in een philantropischen kring maar waarbij aan de behartiging van de belangen des lands niet gedacht was. Met de werkelijkheid had hij geen rekening gehouden; daar de Kamer vroeger klaagde over het talrijk personeel had men dit ingekrompen, en was het werkloon van 14 ton van 1884 tot minder dan een millioen 's jaars ingekrompen. Van losse of vaste werklieden wist hij niets; men heeft sedert 1854 nooit anders gehad dan werklieden

zonder vast verband; bijna alle werklieden waren los aangenomen en soms zelfs, b. v. bij regen, tijdelijk naar huis gezonden. De tijdelijke onderstand, waarvan de heer Heldt sprak, is bij de wet niet bekend, en welke onbillijkheid de interpellant eigenlijk bedoelde begreep hij niet. Intusschen zal hij de zaak ernstig onderzoeken en voor de werklieden doen wat hij kan.

Hiermede was inderdaad de interpellatie afgeloopen. maar twee liberale leden wilden toch nog een woord hunner wijsheid ten beste geven. De heeren Borgesius. Land en Viruly Verbrugge betreurden het, dat de heer Heldt zelf het succes zijner interpellatie onmogelijk had gemaakt. en de laatste kon zelfs niet begrijpen. dat men een pas opgetreden minister met zulke interpellaties lastig viel. Daarbij hadden zij het kunnen laten. maar de eerste meende er te moeten bij voegen, dat de minister toch wel had kunnen onderzoeken, omdat hij althans het onderwerp der interpellatie kende: hij had dus. evenals de heer Borgesius zoo dikwijls doet, moeten spreken over dingen, waarvan hij niet op de hoogte was. De heer Land waarschuwde van zijn kant tegen te groote inkrimping van het personeel. en vergat dat de Kamer daar zoo dikwijls op aangedrongen heeft, en men in alle werkplaatsen arbeiders weggezendt voor wie men geen werk heeft, een zeer treurig feit. maar waaraan niet veel te veranderen valt. Ten slotte bracht de heer Land hulde aan de mannen. die zoolang er nog geen specialiteiten in de Kamer waren. zich op de hoogte hadden gesteld. en hoopte dat hij voortaan aan het belang des lands zou kunnen medewerken. De voorzitter meende vermoedelijk dat. hoe aangenaam het de Kamer ook was nu een specialiteit in den heer Land te bezitten. dit echter met de interpellatie niets te maken had en maakte hem hier opmerkzaam op even als voor een paar dagen den heer Domela Nieuwenhuis.

Twee maal in een paar dagen hebben nu de werkende klassen kunnen leeren hoeveel heil zij te verwachten hebben van onbevoegde mannen. die zich op de schouders der arbeiders naar de Kamer hebben laten dragen en daar nu en dan wat rumoer maken. waarbij zij alleen toonen van de bestaande wetten geen kennis te dragen. geheel onkundig zijn van de middelen. welke door den Staat *kunnen* en *mogen* gebruikt worden. om het lot der arbeiders te verbeteren en met hunne misplaatste interpellaties en redevoeringen de Kamer en de ministers vervelen en den nationalen tijd rooven. 't Is waar. bij de liberalen hebben de arbeiders ook geen hulp gevonden, doch als zij dan eens hun vertrouwen stelden in de anti-liberale regeering, die niet enkel naar dorre theorieën maar ook naar Christelijke beginselen handelen wil en, geheel anders dan de liberalen, handelen zal. als men haar slechts den noodigen tijd wil laten om goede voorstellen in gereedheid te brengen. Zij heeft daarvoor nu tijd, want de Kamer is tot nadere bijeenroeping gescheiden.

NIEUWSBERICHTEN.

CURACAO.

— Volgens een telegram van den 20n dezer maand alhier uit Sto. Domingo ontvangen en opgenomen in de *Oficina Maritima*, is de Engelsche boot *Le Lismore* op Silver Bank, dicht bij Puerto-Plata, den 8n dezer vergaan. Van de bemanning, die uit 32 koppen bestond, zijn twee personen omgekomen; de anderen hebben zich met de booten weten te redden.

In de *Oficina Maritima* van den 21 Juni, lezen we dat aan de kust van Bonaire de Duitsche brik *Nicolay* vergaan is. Twee der opvarenden zijn verdronken, de overigen zijn den 20 dezer maand te *La Guaira* behouden aangekomen.

— Verleden Zondag namiddag is er op de hoogte van den *Dam* een jongeling uit den tram gevallen, dat onmiddellijk den dood ten gevolge had. Vermoedelijk heeft hij onder den val een slag van den muil tegen het hoofd gekregen, waardoor de hersenpan is verbrijzeld, wat op hetzelfde oogenblik den dood veroorzaakte. Wat de aanleidende oorzaak tot dit ongeluk geweest is kan men moeilijk uitmaken. Vrij zeker is 't aan verregaande onvoorzichtigheid toe te schrijven.

NEDERLAND.

—In zijn jongste kroniek, in zijn *Stemmen voor waarheid en vrede*, zegt de heer ds. A. W. Bronsveld zijn gevoelen over het nieuwe ministerie. Hoewel hij met den heer Mackay vrijwel ingenomen is, daar deze naam bij hem onvergetelijke herinneringen opwekt en hij er zich door meer dan één band in gemeenschap mede vereenigd gevoelt, is hij toch verontrust, daar de heer Mackay zich door dr. Kuyper en dr. Schaepman heeft doen aanbevelen en vóór de samenstelling van het kabinet met beiden geconfereerd heeft. Ook de benoeming van den heer Keuchenius ziet hij met zekere vreeze. Hij durft echter hopen dat de nieuwe minister bij 't zendingswerk de evangelische zendelingen zal weten te waardeeren en te vrijwaren tegen de listen der Jesuïeten.

In de hulp der Roomsch-Katholieken blijft de heer Bronsveld het grootste gevaar zien. Wel zijn er gelukkig maar twee, maar 't is reeds meer dan genoeg. Meermalen hadden wij Roomsche ministers van oorlog en justitie. De heeren Booms, Reuther, Borret en Van Lilaer leven nog in dankbare herinnering bij vele dignitarrissen voort!

„Eer men het weet — roept de heer Bronsveld, in zijn levendige godsvrucht uit —vindt men weder op de fortificaties, in de hospitalen, op Nieuwerslais, in den constructiewinkel Roomschen aangesteld, natuurlijk geheel *toevallig*, maar ze zijn er, en zij blijven er. Wij verlangen geen achterstelling, doch willen ook geen *bevoorrechting* van Roomschen, en daarop hebben wij ons in het leger thans weer voor te bereiden.

„Een Roomsch *minister van justitie* achten wij in dit tijdsgewricht een bijzonder groot gevaar. Niet alleen omdat het aantal Roomsche notarissen en deurwaarders thans zeer krachtig zal aanwassen, maar ook, omdat wij bevreesd zijn voor *ultramontaansche rechters* en *ultramontaansche* invloeden in onzen magistratuur. De heer mr. Harte, onlangs verkozen tot lid der Tweede Kamer, heeft aan zijn kiezers verzekerd, dat hij in alles zich gedragen zou naar de uitspraken der Roomsche Kerk. Welnu, die uitspraken betreffen niet alleen godsdienstige onderwerpen. De ultramontaansch geworden Kerk is een door en door wereldsch instituut met een eigen staatsrecht, een eigen opvatting van het huwelijk en van menige andere zaak, waarover ieder niet-Roomsche geheel anders denkt.

„Er is dubbel reden, om nauwkeurig te letten op de benoemingen, welke de tegenwoordige minister van justitie aan den Koning heeft voorgedragen. In Suriname en in 't moederland zou anders, voordat wij het weten, onze rechtsprekende macht in de handen zijn van mannen, wier rechtsbegrippen wortelen in de vermaarde bulle *Unam sanctam*.

„Wij wachten op daden,—zoo besluit ds. Bronsveld.—en die daden zullen, naar wij hopen, getuigen van grooten zin voor vrijheid en recht. Bij deze ministers zal het geen aanbeveling zijn, bewonderaar te wezen van Multatuli: moge nu maar niet bij menigeen een vroomheid voorgewend worden, welke vreemd is aan het hart. De ware godsvrucht groeit het best in de verdrukking, en is wel schoon, als zij denken doet aan de passiebloem. God blijve met ons dierbaar vaderland! En waar wij menschen, zoo dikwerf dwalen of beneden onze roeping blijven, daar zij Hij ons genadig, en leide Hij ons in rechte sporen!"

Wat eene bezorgdheid van Ds. Bronsveld!

— Naar het *Hand.* verneemt, zijn de voornaamste onderwerpen, waarvan de heer Keuchenius, sedert zijn optreden als minister van koloniën, zich meer bijzonder op de hoogte stelt: Atjeh, de comptabiliteitswet, de opium en de immigratie in West-Indië.

—In de *Soerabaya Ct.* vindt het *Huisgezin* het volgende vreeselijke drama verhaald, dat bij het gerechtshof te Bangil in behandeling is.

Een inlander, weduwenaar met een 6 of 7-jarig dochtertje, had eene nieuwe vrouw genomen. Weinige dagen later komt de vader thuis van het veld en verneemt van zijn kind dat de stiefmama in zijne afwezigheid zich minder ordelijk had gedragen. De vader vond dat minder betamelijk en onderhield daarover zijne echtgenoote.

Een dag of wat later weder van het veld thuis komend, wordt hij door de vrouw onthaald op zijn geliefde "rawoon" (een soort van inl. soep) aan welke hij evenwel een bijzonderen smaak vindt. Hij zegt haar dit en te gelijk vraagt hij waar het kind is. Antwoord, zij speelt daar buiten. Maar de toon waarop dit gezegd wordt, geeft hem achterdocht. Hij gaat zoeken en zijn kind buiten niet ziende, gaat hij in de keuken. Bij onderzoek blijkt hem dat in den soepketel een kinderbeen ligt en onder de "amben" (een lage baleh-baleh) vindt hij het hoofd van zijn kind. Onmiddellijk snelt hij naar binnen, trekt zijn mes en steekt het wijf dood, waarna hij zich bij de politie aangeeft. De rechter zal natuurlijk den vader moeten veroordeelen en het hooggerechtshof kan hem dan slechts in de genade van den landvoogd aanbevelen.

Bismarcks grootheid.

„Wat gij ook zeggen moogt," zoo heet men ons toe, naar aanleiding van onze bedenkingen tegen Bismarck losgelaten reptiliën-pers, „Bismarck is een groot man." Ja, voor Germaansche fabrikanten in Linder en Löbgesänge: voor bewonderaars van diplomatieke lagen en listen; voor aanbidders van politieke oneerlijkheid en immoraliteit; voor ijzervreters en dienaars van ruw geweld, steunende op een millioen Pickelhauben: voor die „bureaulisten en comptoristen" — zooals de blonde zonen van 't Deutsche Vaterland zich heeten —welke een handje meewerken in reptiliën-correspondentiën en onze gastvrijheid reciproceeren met Nederland in het buitenland belachelijk en zwart te maken.

Neen, in het onpartijdig oog der geschiedenis kan B. niet zijn een groot man, hij, die (om slechts een enkel punt aan te roeren) trots alle lessen van het verledene den kolossalen blunder beging de Steenrost van Petrus onder zijne plompe voetzool te willen verbrijzelen en met behulp van een Reinkens een kerkje naar zijn handje te bouwen: die ter bereiking van dat dolzinnig doelwit bisschoppen kerkerde en verbande, plicht- en eedgetrouwe priesters met straf vervolgde en door zijn Brotkorbgesetz liet uithongeren: hij, in één woord, die geen gruwel ontzag om het Katholicisme in Duitschland aan zijn rijlaarzen te verknechten.

„Maar de Duitsche eenheid dan, dat grootsch gewrocht van zijne hand." Och! warten Sie nur, gefälligst: wie weet, hoe spoedig dat werk uiteenspat. Op den grondslag van het geweld is nog nimmer — de geschiedenis leert zulks — een blijvend gebouw verrezen.

Wel zal de Historie een eerzuil oprichten voor mannen als Mallinckrodt, Windhorst, de aanvoerders eener keurbende, die zelve zoo vele groote mannen telt, en wier eer en roem bij het nageslacht onuitwischbaar gegrift zal blijven, wanneer de naam van Bismarck aan niets anders zal herinneren dan aan grof geweld en aan "macht boven recht."

(*Maasbode*).

BUITENLAND.

ITALIË.— Volgens den Romeinschen correspondent van de *Univers* worden de volgende prelaten genoemd, die in het aanstaand kardinaalsconsistorie het purper zullen ontvangen: Mgr. Macchi, majordomus; Mgr. d'Annibale, assessor bij het H. Officie; Mgr. Apolloni, vicecamerlengo van de H. Kerk; Mgr. Santon, secretaris van het Concilie; Mgr. Richard, aartsbisschop van Parijs; Mgr. Krementz, aartsbisschop van Keulen; Mgr. Goossens, aartsbisschop van Mechelen; ook is er sprake van Mgr. Foschi, aartsbisschop van Perugia. Tusschen de aartsbisschoppen van Rouaan en Lyon moet nog beslist worden.

— Volgens de *Fanfulla* zou Z. H. de Paus in vertrouwelijke gesprekken met sommige comité's van bedevaarten hebben gezegd, dat hij overtuigd is, dat de onafhankelijkheid van den H. Stoel binnen een niet ver verwijderd tijdstip zal hersteld zijn. Leo XIII moet er zelfs bijgevoegd hebben, dat hij hoopte die herstelling te zullen beleven.

— De *Osservatore Romano* schrijft het volgende:

Sedert meer dan drie lustra's was de Armeniaansche Katholieke Patriarch bemoeilijkt door een ernstigen tweespalt onder de geloovigen, oorzaak van niet weinig rampen. Dank zij de verschillende maatregelen van den H. Stoel, ondersteund door den Patriarch Mgr. Pietro X. Asarian, waren het getal en het gewicht der "dissidenten" in deze laatste jaren veel verminderd. Doch het bestaan te Constantinopel van eene zelfstandige communauteit, erkend door het gouvernement en het bezit van de aanzienlijke kerk van St. Giovanni Crisostomo, stelde een werkelijk gevaar daar.

Thans is het ons aangenaam mede te deelen, dat de neo-schismatieke priesters, tegelijk met een aanzienlijk aantal hunner aanhangers, het gezag van den Opperpriester te Rome hebben erkend, zich hebben onderworpen aan den wettigen Patriarch en hem de kerk van St. Giovanni Crisostomo hebben teruggegeven.

Dit is geschied tengevolge der jongste beschikkingen, door den H. Vader Leo XIII genomen, door middel van de H. Congregatie der Propaganda voor de Oostersche Zaken, en de krachtige pogingen, door Mgr. Azarian aangewend. Eene keizerlijke *Irade* daarenboven had bepaald dat de Verhevene Porte voortaan niet langer officiëel gemelde "communauteit" zou willen erkennen.

Aldus kan gezegd worden, dat de bedoelde tweespalt kerkelijk en burgerlijk heeft opgehouden te bestaan. Z. D. H. E. de Patriarch celebreerde het Paaschfeest den 6n Mei (waarin dit feest valt volgens den Italiaanschen kalender) op zeer plechtige wijze in genoemden tempel.

Ziedaar een andere gelukkige uitkomst van de wijsheid en vooruitziende zorgen van Z. H., steeds ijverende om overal den vrede te herstellen, zoowel in het Westen, als in het Oosten.

— Den 1sten Pinksterdag is de Pauselijke encycliek aan het Braziliaansch episcopaat betreffende de afschaffing der slavernij verzonden. De Paus verklaart, dat onder al de geschenken, welke hij ter gelegenheid van zijn jubilé mocht ontvangen, niets hem zoo aangenaam is geweest als de in zijn naam en bij zijn jubilé bevolen volledige afschaffing der slavernij. Leo XIII herinnert eraan, wat de Krek te allen tijde voor de vrijmaking der slaven heeft gedaan en eindigt met het bespreken der Christelijke vrijheid in het algemeen.

— De Kamer van Afgevaardigden heeft den 8n dezer een wetsontwerp goedgekeurd, waarbij de doodstraf afgeschaft wordt.

FRANKRIJK.— Men schrijft aan de *Maasbode* uit Parijs, dd. 16 Mei:

Er bestaat voor ons, Katholieken, eenige gegronde reden om op de a. s. Kamerdebatten onze bijzondere aandacht te vestigen, en ik kan niet ontveinzen, dat de vooruitzichten een pijnlijk voorgevoel ten volle rechtvaardigen. Onder de verschillende wetsontwerpen, die de regeering in de sedert den 15en opnieuw aangevangen zitting zal indienen, is er een, dat met de kerkelijke en geestelijke belangen in nauw verband staat. Ik bedoel de wet op het recht van vereeniging, dat men tegen de godsdienstige gezindheden wil uitstrekken. Reeds korte jaren geleden heeft men die corporatiën, welke niet als wettig waren erkend, zoeken uiteen te jagen, zooals in de eerste plaats het geval is geweest met de orde der Jesuïeten, en het door het sluiten hunner kerken de uitvoering der openbare godsdienstplechtigheden belet. De maatregelen met het daaraan uitsluitend karakter van vervolging verbonden, hebben weinig gebaat en de corporatiën die men op eene zoo ijdele wijze heeft zoeken te verdringen hebben in haar eigendommelijk karakter integendeel nieuwe krachten geput, die de Staatsmacht allengskens hebben overtroffen en ontzenuwd. Door de nieuwe wet, waarvan de juiste bepalingen nog niet bekend zijn, maar van welke wij niet

goeds hebben te verwachten, als zijnde voornamelijk uit het brein gesproten van Floquet, wil men trachten in eene leemte te voorzien, en hoopt men deze des te gereeder te zullen kunnen aanvullen, omdat men het recht van vereeniging heeft in verband gebracht met het *jus possidendi* uitsluitend met het doel, om niet alleen de giften aan de doode hand te keer te gaan, maar omdat uit de miskenning van het recht van te bezitten het recht van onteigening van de reeds in bezit zijnde eigendommen als van zelfs voortvloeit. Hoe onrechtvaardig en haatdragend zoodanige wet ook zijn moge, men zal daarmede toch het doel niet bereiken, dat men op het oog heeft, om reden dat het burgerlijk wetboek aan de civiele vereenigingen het *jus possidendi* teekent. Men zou dus in de eerste plaats deze bepaling uit de algemeene wet moeten schrappen, iets waaraan niet te denken valt, omdat daardoor vele andere instellingen, die met de geestelijkheid niets gemeen hebben, zouden worden gedeerd.

Ik kan dit beweren door het navolgende voorbeeld staven.

Toen Ferry de Jesuieten verdreef en hunne kerken deed sluiten, werden natuurlijk ook de twee scholen, die zij in de rue de Madrid hadden gesticht, en die onder hunne onmiddellijke leiding stonden, hun dadelijk ontzegd. Deze zijn toen in vollen eigendom overgedragen aan eene civiele vereeniging, uit gewone burgers samengesteld, die onmidellijk de scholen op nieuw heeft geopend en ze toevertrouwd aan de leiding van leermeesters, voorzien van een diploma, maar behoorende tot de orde der Jesuieten, zoodat de zaak in slotsom er niet het minst door is veranderd.

Op dezelfde wijze zal men kunnen handelen ten opzichte der geestelijke goederen, zoodat de Staat steeds zal verstoken zijn van het overgangsrecht, welk gemis de giften aan de doode hand daarstelt, die men alzoo onmogelijk zal kunnen beletten. De regeering moet beseffen, dat de maatregel ten eenemale vruchteloos zal zijn, en heeft dezen wellicht slechts uitgedacht als een middel om den radicalen schijnbaar voldoening te geven, ten ware zij daarbij tevens eene verbeurdverklaring der kerkelijke goederen op het oog mocht hebben. Zoo doortastend zal zij niet durven handelen, want door het grootste gedeelte van het land zou een algemeene kreet opgaan van verontwaardiging en van verguizing der republiek, welker doodsuur daarmede onvermijdelijk zou aanbreken.

Het is echter zeer te bezien, of de wet er zoo grif zal doorgaan, want na de laatste verkiezingen is de Kamer meer verdeeld dan ooit, en het zal genoeg zijn, dat de een iets zal vragen, opdat een ander, al is het dan ook maar uit behoefte aan loutere tegenspraak, er zich tegen verklare.

De uiterste linkerzijde, die als het ware het koppelwoord was geworden tusschen het Centrum en de radicalen, en als zoodanig geroepen was, de concentratie der verschillende republikeinsche partijen te bevorderen, heeft zich, ten gevolge van de verkiezing in het Departement de l'Isère, waar een ballotage heeft plaats gehad tusschen een candidaat van de uiterste linkerzijde en een radicalen candidaat, welke laatste de meerderheid heeft bekomen, geheel van de radicalen verwijderd. Van concentratie, — het bewijst op nieuw hoe ijdel het woord sinds lang in de ooren klinkt, — kan nu minder dan ooit sprake zijn, en de verdeeldheid onder de republikeinen, is grooter dan ooit.

Aan de rechterzijde is het niet beter gesteld. In een dezer dagen door de Bonapartisten gehouden algemeene bijeenkomst heeft de generaal du Barail verklaard, dat volgens de inzichten van prins Victor, bij wien hij drie dagen te Brussel heeft doorgebracht, verder overleg met de Orleanisten niet langer mogelijk is, dat het in den geest ligt van het algemeene stemrecht dat het hoofd van den Staat, tegenover den onhoudbaren toestand der republiek, opnieuw door het volk worde gekozen, en dat de Bonapartisten het dictatorschap van generaal Boulanger tot hiertoe slechts hebben gesteund, om hun eigen beginsel te doen zegepralen. Ik was dus indertijd goed ingelicht, toen ik de deelneming der Bonapartisten aan de aanvankelijke Boulanger-demonstratiën voorstelde als een huichelarij om daaruit later eigen voordeel te behalen. Nu 's mans aanzien bij den dag afneemt, zou het misschien betamelijker, en zeer zeker handiger zijn geweest, zoodanige bekentenis maar te verzwijgen.

Bestaat er nu bij de regeering zelve eene betere overeenstemming? Twijfel is ook hier geoorloofd en doet onwillekeurig een vet vraagteeken uit de pen vloeien. Na al hetgeen er in de Kamer en in den Senaat was verhandeld omtrent den verplichten diensttijd en de toepassing van het beginsel en de leerlingen der Seminariën, die velen van het kazerneleven wilden vrijstellen om hen op te leiden voor de geneeskundige hulp en bijstand te velde, had de heer de Freycinet, als tegenwoordig minister van oorlog, volmondig in den Senaat verklaard, dat hij zich aan dit laatste denkbeeld bleef aansluiten en daarvan nimmer afstand zou doen. Floquet nu denkt er anders over en zal op nieuw bij de Kamer, overeenkomstig het ontwerp van generaal Campenon, en in tegenspraak met zijn ambtgenoot, den verplichten diensttijd van drie jaren, zonder onderscheid van standen en zonder de Seminaristen daarvan uit te zonderen, verdedigen en voorstaan. Onnoodig is het op de beteekenis daarvan te wijzen.

Dus ook verdeeldheid in het kabinet. Nu rijst de vraag, of de Freycinet uit eerbied voor eigen overtuiging zal terugtreden, dan wel of hij, deze miskennende, het hoofd zal buigen tegenover Floquet.

Alsof de algemeene toestand reeds niet bedenkelijke genoeg ware, hebben tot overmaat van ramp, de in- en uitvoerrechten over de eerste vier maanden van het loopende jaar 66 millioen minder opgebracht dan gedurende het correspondeerend tijdperk van 1887. Handel en nijverheid zijn dus mede in verval. Mag men er zich nu over verwonderen dat de handelsstand jammerkreten doet hooren en de steeds toenemende verwarring, die in vorenstaande regelen duidelijk te lezen staat aan de bestendiging der republiek toeschrijft?

— De heer Fresneau, lid der rechterzijde in den Senaat, mag aanspraak maken op de erkentelijkheid der Fransche Katholieken. Aan zijne krachtige verdediging en de scherpe wijze, waarop hij den president van het Kabinet heeft aangevallen, hebben de Seminaristen het grootendeels te danken, dat zij van den verplichten diensttijd zijn vrijgesteld. Opkomend tegen het amandement van den generaal Campenon, en aan de gebeurtenissen van Versailles herinnerend, zeide de heer Fresneau, dat hij ooggetuige was geweest van de verknochtheid van het leger aan zijne veldpredikers, en hoe 160 oproerlingen van de Commune, die in het hospitaal waren opgenomen, op eenige weinigen na, hadden gevraagd dat de laatste H. Sacramenten der stervenden hun mochten worden toegediend. Gij kunt dit niet zooals ik, zeide Fresneau, zich tot den premier Floquet wendende, met eigen mond getuigen, want gij waart toen te Parijs te midden der muitelingen, die in verzet waren tegen het leger, dat gij thans als minister geroepen zijt te organiseeren. Floquet stond met den mond vol tanden: noch zijn verwarde verontschuldigingen, noch de presidentshamer konden iets baten, en het eene verwijt na het andere moest hij met gebogen hoofde aanhooren.

— De *Gaulois* zegt, dat er weer onderhandelingen zijn aangeknoopt om eene toenadering te bewerken tusschen prins Napoleon en zijn zoon prins Victor.

— Half-officiëel wordt uit Parijs gemeld, dat Engeland het verdrag van het Suez-Kanaal, als door de Porte gewijzigd, geteekend heeft.

DUITSCHLAND. — Aan de Zusters van het arme Kind Jezus is de terugkeer naar Aken en het oprichten van gestichten aldaar toegestaan. Haar is tevens de bevoegdheid verleend, kinderen, die nog niet schoolplichtig zijn, in bewaarscholen op te voeden en te verplegen; ook mogen zij meisjes, die de school hebben verlaten, in handwerken en huishoudelijken arbeid onderricht geven.

— De Berlijner bladen *Post* en *National Ztg.* melden, dat de heer Puttkamer, onder-voorzitter van den Pruisischen Ministerraad en minister van Buit. Zaken, van het ministerie afgetreden is. Het besluit van den minister wordt toegeschreven aan een eigenhandigen brief, hem door den Keizer toegezonden.

— Keizer Friedrich III is den 15n dezer maand overleden. Zijn zoon is hem opgevolgd onder den naam van Wilhelm II.

ENGELAND. — Hoe weinig na het vele dat er over geschreven is, de Protestanten nog begrip hebben van de Pauselijke onfeilbaarheid, bewijzen de opmerkingen der Anglicaansche pers aangaande het Decreet van het H. Officie, veroordeelende het stelsel van *boycotting* en het *plan of campaign*, de methode om de pacht niet te betalen rechtstreeks aan de Iersche landheeren, maar aan derden, aan leden der Liga, en met door die tusschenpersonen eigenmachtig vastgestelde kortingen.

De *Times* zegt, dat al wie ongehoorzaam is aan het Decreet, schuldig staat aan ketterij en het dogma der Onfeilbaarheid loochent.

De *Pall Mall Gazette*, die wil toonen dat ze wijzer is, releveert de omstandigheid dat deze Iersche zaak niet gebracht is voor eene algemeene Kerkvergadering, en zulks is noodig, beweert dat dagblad, om een beslissing des Pausen onfeilbaar te doen wezen.

De *Guardian* is nog beter op de hoogte en zegt, dat het Decreet aan de Iersche bisschoppen toegezonden, is eene Pauselijke beslissing *ex cathedra*.

Het blad vergeet alleen maar dat de Paus zich bij deze gelegenheid waarlijk niet tot de geheele Katholieke wereld richtte en geen leerstuk van geloof of zedenleer aan de Algemeene Kerk oplegde.

— De Engelsche regeering heeft besloten de Iersche Landwet in te trekken.

RUSLAND. — In Rusland denkt men reeds aan een veldtocht naar Indië, ofschoon de toestand in den Balkan de Russische diplomatie de handen vol geeft. De *Russkaja Starina* publiceert een in zeer hoopvollen toon geschreven artikel van generaal Sobolew over den Transkaspischen spoorweg, welke reeds tot Samarkand geopend is. Dit moet de veldtocht naar Indië zijn; de logica der geschiedkundige feiten moet de bezetting van Herat over korten tijd eischen, wat van den anderen kant tot de bezetting van Kandahars en Kaboel door Engeland zou leiden. Ten koste van de Zwarte Zee zou Engeland dan Indië voor een aanval van Rusland kunnen beveiligen. Het behoeft geen betoog, dat de slag, dien Rusland in Midden-Azië heeft geslagen, met den veldtocht naar Indië in verband kan worden gebracht. Wel is waar wordt aan de *Agency Reuter* officieus gemeld, dat de geruchten, welke hieromtrent de ronde doen, geheel ongegrond zijn; dat de door de Russische regeering genomen maatregelen slechts ten doel hadden, de Russische grens tegen mogelijke oproerige bewegingen in de provincie Herat te beschermen, doch men weet, welke waarde aan dergelijke officiëele ontkenningen moet worden gehecht.

— De *Novoe Vremya* zegt, dat de maatregelen, welke Indië den Emir van Afghanistan wenscht op te leggen, met het doel om goede betrekkingen tusschen de Afghanen en Russisch-Turken voor te bereiden, tot geen practisch gevolg kunnen leiden, maar wel alleen tot ontevredenheid onder de Afghanen, die de belangen van Engeland benadeelen zullen.

OOSTENRIJK.— De *Neue Freie Presse* zegt, dat het Oostenrijksche budget, dat aan de Delegatiën onderworpen zal worden, eene verhooging aanwijst van 5.000,000 florijnen, waarvan 4¼ millioen uitsluitend op de begrooting van oorlog voorkomt. Er wordt een crediet gevraagd van dertien millioen voor repeteer-geweren en veertien millioen voor de organisatie van het leger. Een buitengewoon speciaal crediet voor het Departement van Oorlog bedraagt 47.250,000 florijnen, waarvan 16.000.000 florijnen reeds versleten zijn en 13.750.000 voor de toekomstige noodzakelijkheden gebruikt zullen worden; het saldo zal in reserve gehouden worden voor dringende eventueele voorvallen.

Keizer Frans Jozef heeft verklaard, dat hij den vrede wenscht, en dat de verhooging der begrooting voor het leger volstrekt niet gebeurd is met het oog op een toekomstigen oorlog.

EGYPTE.— De Khedive heeft Nubar Pacha, president van den Raad, minister van Buit. Zaken en minister van Justitie, afgezet, en Riaz Pacha is belast met het samenstellen van een Kabinet.

V. S. VAN N. AMERIKA. — De Democratische Conventie heeft bij acclamatie Cleveland weer als candidaat gesteld voor de a. s. presidents-keuze die in November moet plaats hebbn.

De Democraten hebben Thurman als candidaat gekozen voor vice-president.

BRAZILIË. — Keizer Dom Pedro is aan de beterhand; hij heeft zich naar *Aix les Bains* begeven.

VENEZUELA. — Den 15n dezer maand ontlastte zich te Maracaibo een hevig onweder dat menig ongeluk heeft veroorzaakt. Vier personen werden door den bliksem gedood, en vrij groote materiale schade werd ook door het onweder, vergezeld van een zeer sterken wind, aangericht.

———o———

Falsificacion di Historia.

———o———

III.

Papado i su Enemigoenan. Macchiavelli. Protestantnan.

———o———

Mes cos koe oficio di apostelnan, según voluntad di Fundador Divino di Iglesia Cristian, mester a keda existi den oficio di obispoenan di Cristoe su Iglesia, asina mes tambe dignidad particular di San Pedro, su primacía, meste sigui existi den su succesornan, esta: den e hombernan, na kende el a laga na su morto e oficio, koe el a ocupa. Pedro anto a caba su bida na Roma como Pontifice i como obispoe di e stad-ai, i coe n'esai e primacía ta di hecho uní na persona di obispoe di Roma, koe tin nomber di Papa. Henter antigüedad cristian a reconocé tambe semper pa succesor legítimo di San Pedro den su dignidad di Pontífice i den su primacía riba otro obispoenan, manera numeroso prueba indiscutible di promé siglonan ta pone for di toer duda. I no solamente crejentenan, ma tambe herégenan, sí, hasta emperador i filósofo paganonan a considera primacía coe su privilegionan, papado di obispoenan di Roma, como un hecho.

Durante diez-cincoe siglo Iglesia Cristian coe su autoridad, egercé pa papado, a reina bao di generacionnan koe a sigui otro; durante diez-cincoe siglo el a florece i jena coerazon di hende coe su spiritu koe ta spiritu di Cristoe. Na toer loegá, como curpa misterioso biboe di Cristoe, el a haja reconocementoe, amor, veneracion i obediencia cerca toer hende. Papa tabata honrá como e cabez visible koe Dios a pone, sin koe ningun hende a opone nan ai-contra. Di un punta te na otro di sociedad cristian toer a baha cabez riba su senjal, hasta esnan di mas inflexible, manera nan lo a haci riba un senjal di e cabez invisible: Cristoe. Autoridad espiritual di Papa Romano tabata hacié ta na mes tempoe, tantoe cabez visible di Cristiandad i coerazon di Iglesia, como e único centro, rondó di cual sociedad cristian tabata move mil cincoe cientoe anja largoe.

Te na fin di Edad Media e ordenai, koe Dios tabata kier, a bin tabata atacá pa promé be di un manera serio. Promé adversario di Papado tabata un Florentino, jamá *Niccolo Macchiavelli* (1469 — 1527), criadó di e sistema clásica nobo di scirbi historia i tata di e política moderna, koe den su *Historia Florentinonan*, den su *Príncipenan* i den otro obra mas a presenta e idea liberalnan riba Cristianismo, Iglesia i Papado, koe te n'e tempoe-ai no tabata tendé.

"Macchiavelli", Hipler ta bisa den un di su escritonan—"Macchiavelli, coe su contínuo egercicio parcial di antigüedad pagano i siguiendo un política sin coerazon, a perde spiritu di Cristianismo completamente. Mes cos koe di Cristianismo, é no conoce di Iglesia, di su primacía i di su sacerdocio

sino un caricatura. Hustamente p'esai el a bira tata di e asina hopi historiadornan, koe for di e tempoe-aja ta carga Papado coe culpa di toer desgracia, koe a pasa Italia. E no sabi, ó él a lubidá, koe mundoe antiguo a zink, pasobra su forza di bida a caba; koe Cristianismo a salba bon elementonan di civilizacion bieuw, koe Cristianismo a apacigua bárbaronan i cria e derecho di pueblo di Edad Media; koe primacía, como centro di e único Iglesia fundá pa Cristoe, tabata di hecho obligá di establece su residencia den capital di poder, grandeza i civilizacion di mundoe antiguo. E no sabi, ó é no kier sabi, koe Roma den su último cualidad, sometiendo pueblonan na e jugo dusji di Evangelio, tabata cumpli un tarea muchoe mas elevá koe e di primi nan pechoe bao di biltji di heroe, manera tabata sosode na tempoe di Césarnan. No contentoe coe desconoce valor ó haci asina chikitoe posible toer loke Iglesia tin di Humanismo, el a busca coe un satisfaccion remarcable e defecto ó imperfeccionnan, koe bieu lo por ta hajá riba e terreno extendi di trabaonan di Iglesia. E ta culpa Iglesia di toer kiko tabata sosode contra dje, como si nunca esai por a testimonia contra Iglesia. A lo menos, vicio no ta provenï sino di e resistencia, koe libertad humano ta haci na leinan di naturaleza, lei divino i eclesiásticonan: i hustamente den e contradiccion di vicio coe un mandamentoe mas elevá i mas sagradoe ta existi origen di su verguenza i di e horror, koe é ta lamta den coerazon di toer hende sensato. I sinembargo Macchiavelli a busca i haja judanza i consuelo cerca e mes Iglesia Católica-Romano, ora morto a kelé despues di muchoe prubamentoe amargo i pisá: el a busca i haja judanza i consuelo cerca e mes Iglesia, for di cual su manera di corda i di biba a separé, i cual su gracia i bendicionnan el a renega asina fuertemente den su escritonan. El a moeri dia 22 di Juni 1527, contando apenas 58 anja, despues di a haci den S. Sacramentoe di Penitencia un confesion sincero di su picánan."

Na refutacion di e acusacionnan, koe Macchiavelli i su sucesornan a haci contra Papado den nomber di unidad i grandeza nacional di Italia, nos ta recorda aki e palabra imponentenan di Leon XIII den su Breve di 15 di Augustus 1883.

"En verdad" — asina nos gran Pontífice ta bisa — "méritonan di Papanan di Roma pa coe Europa, i particularmente pa coe Italia, ta grabá pa historia di un manera indeleble den memoria di generacionnan.... Aiden nos ta considera na promé lugá, koe Italië tabata librá di un division religioso.................................... Asina mes ta conocí na toer hende, koe ta principalmente Papanan, koe a haci resistencia di mas grandi contra invasion horroroso di bárbaronan; koe mundoe tin di gradicí na nan direccion i nan perseverancia, koe furia di enemigoenan tabata dominá, koe suela di Italia tabata librá di cadela i arma, stad Roma salbá di destruccion......Tambe tabata un bendicion particular pa Italia, koe Papanan a opone nan contra exigencia inhustoenan di principenan, koe Papanan a haci poder armánan di Europa cera un alianza i sofoca coe un heroismo glorioso e tempestad salvage di Turcoenan........Italia sa gloria na lamá a manifesté coe e cruzadanan, na cual Papanan a combida Cristiandad; asina mes tambe ta sabiduría di Papanan, koe pa legislacion a duna bida i garantía na Italia. Tambe e gloria, coe cual arte i cienciánan ta coroná Italia, ta majer parti di gradicí na Silja Apostólica; pasobra, literatura di Griego i Romanonan lo a bai sigur perdi, si Papa i Clero no a salva restonan di e obra sublimenan-ai for di naufragio."

Ainda mas soberbio i mas hostil, ma tambe mas peligroso, koe atakenan di Macchiavelli, ta atakenan di e pretendido Reformadornan, tatanan di Protestantismo, contra autoridad di Iglesia i Papa. Nan protesta, koe realmente merece di ta jamá di promé, tabatin consecuencianan di mas importante. El a kibra e lazo di union den sociedad cristian, el a perhudica autoridad di Papa grandemente, el a afligi coerazon di Iglesia, el a interrumpi e actividad, koe segun disposicion di Dios, mester a sali di e único centro verdadero, i el a duna bida na protesta nobo, semper mas trascendental ainda.

Promé protesta tabatin un caracter religioso. Luther a grita, bisa mundoe: "¡Papado ta e gran p..., Papa ta anti-cristoe. tiré afó !" Di ai a sigui e protesta na nomber di filosofía, koe Voltaire a plama den pueblo: "Cristianismo coe su filosofía ta vergonzoso, Iglesia mes cos! Aplasta e infame !" Despues di esai a resona e protesta política di Mirabeau: "¡ Rei ta tirano, monarkia ta tiranía! Caba coe n'e violadornan, koe ta haci pueblonan catiboe i carga nan coe verguenza !" I den nos dianan Proudhon a sali coe su protesta socialista: "Gobierno ta anarkia, propiedad ta ladronía, Dios ta maldad !" Esai kier bisa: ¡ Caba coe sociedad, caba coe familia, caba coe religion, caba coe propiedad! Despues di palabra a sigui accion, despues di protesta a bini revolucion. Promé a parce e revolucion religioso: Protestantismo, despues a sigui revolucion filosófica ó racionalista i por fin revolucion política, te koe den nos tempoe-aki nos ta para dilanti di revolucion social. Asina nos a cai di un protesta na otro protesta i por fin na un protestantismo riba cada terreno: na Socialismo.

Pa hustifica e separacion for di Papado i e desobediencia na su autoridad, Reformadornan, mes cos koe nan primoe traceronan di awor, a tuma pa nan divisa: "Nos ta reconoce solamente Cristoe pa cabez di Iglesia"; pa gobierno di henter Iglesia no meste tin ningun oficio, ni ningun encargado di e oficio. Coe otro palabra: nos ta considera bringamentoe i separacion como permití i koe esai por ta uni coe un estado normal.

"Asina auto," — Döllinger ta bisa — "riba e asuntoe-ai comunidad protestantnan ta move nan riba un terreno koe no ta firme. Promé, Bizantinonan dici: nos ta reconoce solamente patriarcanan, di cual cada un ta goberna un parti di Iglesia, ma no Papa, no cabez di patriarcanan. Despues iglesia Ingles a bini coe su exigencia: ni Papa, ni patriarca, no, solamente obispoenan. Na nan turno Protestantnan a grita: nos no kier obispoenan tampoco, ma solamente pastornan di comunidad i príncipe temporalnan. Despues secta nobonan di Inglaterra a lamta coe nan declaracion: nos no tin mester di pastornan di comunidadnan, nos por bien pasa coe predicadornan so. Por fin a presenta e "amigoenan," Kwakernan, i ainda otro secta mas, koe a descubrí koe predicadornan tambe a sali for di "diabel". Cada hende meste ta su propio profeta, su propio pader i sinjadó. Te ainda nan no a logra di bai ainda un paso mas adilanti: ma ta papiá, koe nan ta studia airiba na Estados Unidos di America."

E ta sigui.

NOTICIA.

Promé Victima.

Dia Domingo pasá Curaçao tabata testigoe di un desgracia asina grandi koe tristoe. Un jonkman, senjor J. P. Pypers, tabata bai for di Punda na Pietermaai den tranvía, i henter caminda é tabata chanzeando coe un amigoe, koe tabata huntoe den tranvía. Na altura di *Dam* senjor Pypers a lamta para i, siguiendo semper su chanza, el a cohe e amigoe na su braza como pa obligué baha. Esaki a ranca su manoe for di senjor Pypers, kende a perde ekilibrio i cai for di tranvía, coe n'e consecuencia lamentable di keda morto inmediatamente. Esai tabata probá despues di examen koe docternan a haci di e cadáver, koe a trece na luz koe e morto tabata ocasioná pa un kibrametoe di cabez koe probablementoe a sosode pa un skop di mula di tranvía. Ta di comprende e consternacion koe e desgracia a causa den henter pueblo. Kende por a spera koe un chanza loco di dos amigoe por tabatin un consecuencia asina grandi i fatal, koe a proporciona tantoe dolor i sufrimentoe na dos familia!

Noticia di Cable.

Den e siman-aki nos Cable a trece pa nos, tres nobo di desgracia. For di Sto. Domingo ta anunciá koe un vapor Ingles a perde na costa di Porto-Plata; su tripulacion ta di 32 hende, solamente dos a hoga. For di La Guaira a bini nobo di perdementoe di un brik na costa di Bonaire, na oenda tambe dos matros a perde nan bida.

E otro desgracia ta morto di Federico III, koe apenas ta tres luna a subi trono como Rei di Prusia i Emperador di Alemania. Su morto ta sigur un desgracia pa Europa; pasobra, awendia koe Alemania potente ta scirbi lei pa otro nacionnan di Europa, tabata di desea pa trankilidad di mundoe, koe un Emperador pacífico manera Federico III a keda na mando na Alemania. Su jioe, koe a siguié bao di nomber di Wilhelm II, ta conocí como un homber, koe gusta guerra, ademas enemigoe particularmente di Francia i Inglaterra. Courantnan di Francia ta di opinion koe morto di Federico lo no trece trocamentoe den política di Alemania, mientras Bismarck ta na poder, — ma, Bismarck tambe ta hopi bieuw; i maske é ta jamá *di heroe*, heroe tambe sa kibra. ¿I kiko lo bini e ora-ai?—Dios so sabi. Ta sigur koe henter Europa tin hustoe motiboe di ta alarmá.